

Podoby šťastia

foto: archiv MSI

Byť šťastný a veselý je najväčšou túžbou každého človeka. Nik z nás nechce byť ukrivdeným, závislým či zúfalým človekom, no napriek tomu toľko ľudí prežíva svoj život ako neznesiteľné bremeno. Vo všeobecnosti málo ľudí žiari radosťou a šťastím. To je najlepším dôkazom, že nik z nás nie je schopný stať sa šťastným človekom samočinne a bez námahy. Šťastie môžu dosiahnuť len tí, čo chápu, v čom spočíva a aká cesta k nemu vedie.

1. Ilúzie šťastia

Cesta ku šťastiu nie je ľahká. Tí, čo nechcú – ale aj nevedia – hľadať pravé šťastie, uspokojujú sa s jeho napodobeninou. Nahovávajú si, že šťastím je niečo iné ako... šťastie. Všetko, čo má hodnotu, býva falšované. Preto existuje toľko napodobenín vzácnych kameňov. No kým nosenie imitácií drahokamov nie je nijakým nešťastím, tak uspokojovanie sa imitáciami šťastia vedie k tragédii. Nešťastní ľudia veria, že budú šťastní, ak si nájdu lepšiu prácu, ak si kúpia nové auto, ak si postaví vilu alebo ak dosiahnu vyššie spoločenské postavenie. No niektorí sú ešte naivnejší: veria, že budú šťastní, ak získajú moc, ak pôjdu na diskotéku, ak uspokojia nejakú svoju chuťku alebo ak budú brať drogy.

Šťastný človek je slobodný od všetkých takých ilúzií. Vie, že je šťastný preto – a len preto –, že miluje. Toho, kto miluje, poteší všetko: zdravie, priateľ, práca, postup v kariére, ale aj pieseň, ktorú si pospevuje, stokráska na lúke aj dúha, ktorý sa zvsoka usmieva. No človekovi, ktorý nemiluje, nič neprináša radosť. Taký človek neprestajne a nenásytne plánuje ďalšie „úspechy“, ktoré mu – podľa jeho názoru – zaistia šťastie. A ak sa mu nepodari svoje zámery uskutočniť, tak si nahovára, že práve chýbajúce „úspechy“ sú dôvodom jeho nešťastia. No ak vysnívané „úspechy“ už dosiahne, s trpkým údivom zisťuje, že je rovnako nešťastný ako predtým. Napriek tomu si s tvrdojšnosťou maniaka nahovára, že šťastie mu zabezpečí niečo iné ako láska!

Šťastných ľudí nachádzame v každej spoločenskej skupine: medzi mladými aj starými, medzi zdravými aj chorými, medzi chudobnými aj bohatými. Môžu sa od seba odlišovať takmer vo všetkom, ale jedno majú spoločné: milujú. Tí, čo sú nešťastní, tiež majú jednu spoločnú vlastnosť: nechcú alebo nedokážu milovať. Napriek vždy ďalším sklamaniam zo svojho životného štýlu stále sú egoistami, stále ubližujú sebe aj iným ľuďom, stále sa nechcú rozhodnúť, že budú milovať. Títo ľudia môžu byť mladí, krásni, známi a bohatí, ale to im nikdy nebude stačiť na dosiahnutie šťastia – z jednoduchého dôvodu, že mladosť, bohatstvo či sláva nie sú zdrojmi šťastia. Práve preto peniaze ani nezabezpečujú šťastie, ani nie sú prekážkou šťastia pre toho, kto miluje.

Cestou k nešťastiu, ktorá je najväčším pokušením, je mýlenie si radosti s rozkošou. Prítom sú to dve úplne odlišné skutočnosti. Rozkoš je ľudová, teda dosiahnuteľná pre všetkých, zatiaľ čo radosť je aristokratická, pretože ju dosahuje veľa ľudí. Aby človek zakúsil nejakú rozkoš, stačí sa najesť, vyspať, vybiť si zlost, uspokojiť nejakú chuťku... A takto sa dokáže správať každý človek. Aj ten, čo je nezrelý, psychicky labilný alebo zúfalý. Druhý rozdiel spočíva v tom, že rozkoš možno dosiahnuť priamo. ▷

for. archiv MSI

Šťastných ľudí nachádzame v každej spoločenskej skupine: medzi mladými aj starými, medzi zdravými aj chorými, medzi chudobnými aj bohatými. Môžu sa od seba odlišovať takmer vo všetkom, ale jedno majú spoločné: milujú.

nevedomuje a nepripúšťa. Každým dňom sa stáva závislejším a nešťastnejším, no napriek tomu nenapráva svoje doterajšie správanie. Len ten, kto zrelo miluje, má odvahu robiť logické závery z vlastného konania, ale aj z konania iných ľudí.

2. Kadiaľ vedie cesta ku šťastiu?

Šťastie sa nerodí ani mimo, ani v človekovi. Je plodom lásky, ktorá sa objavuje a uskutočňuje cez stretnutia. Samozrejme sa tu nejedná o akékoľvek stretnutia, ale len o také formy stretávania sa so sebou samým a s iným človekom, v ktorých je prítomný Boh. Práve preto nik nemôže dosiahnuť šťastie osamotený. Zároveň nik nemôže byť obšťastnený inými ľuďmi bez vlastného úsilia. Šťastie je plodom šťastných stretnutí – teda takých, v ktorých zakusujeme lásku. Dnešný človek túži po šťastí rovnako silne ako tí, čo žili pred nami. Žiaľ, v súčasnosti sa mnoho ľudí bezmyšlienkovite sýti podnetmi, obrazmi či názormi, ktoré ich vzdiaľujú od šťastia. Takí ľudia sa pokúšajú zachrániť sa „pozitívnym“ myslením, čiže milými ilúziami o svojej nemilej životnej situácii. Usilujú sa nahovoriť si, že sú šťastní. Práve preto z väčšiny sociologických výskumov – nazývaných vedeckými! – vyplýva, že najšťastnejšími ľuďmi v Európe sú... Švajčiari a Škandinávci. Teda tie krajiny, v ktorých je najväčšie percento alkoholikov, narkomanov, samovrahov, psychicky chorých ľudí, ale aj rozvedených...

„Moderný a pokrokový“ človek nechce dokonca ani len počuť o tom, že existuje cesta k pravému šťastiu. Nechce o tom počuť, lebo cesta ku šťastiu je ťažká – a preto menej používaná. V každej dobe touto cestou je Kristus, lebo len on nás môže naučiť múdro milovať a priniesť nám radosť, akú nám svet nemôže dať, ale ani zobrať. Nešťastní ľudia sú majstrami v otravovaní života iným ľuďom. Urobia všetko, len aby nám zobrali šťastie. Nechcú, aby sme pre nich boli múdrym

darom, ale naivnou obeťou, ktorou budú môcť ľubovoľne manipulovať a využívať ju – v nádeji (falošnej!), že to im prinesie šťastie. Takí ľudia sú nešťastní preto, že nemilujú, ale nahovárajú si, že trpia preto, lebo nik ich nemá rád, že práca ich neuspokojuje alebo že tento svet je zle usporiadaný a nespravodlivý.

Na začiatku tretieho tisícročia sa človek vzdiaľuje od šťastia na dosiaľ nevídanú mieru – nielen z dôvodu vlastnej slabosti a naivity, ale aj preto, že sa stáva obeťou bezohľadnosti niektorých ľudí a spoločností. Bezohľadnými sú tí, ktorí vedome a pokrytecky hlásajú ilúziu a existencii ľahkého šťastia, pričom používajú príjemne znejúce slogany typu „žite na voľno“, „robte, čo chcete“, „neovládajte svoje pudy“. Robia to preto, aby čo najviac ľudí priviedli k zúfalstvu. Títo bezohľadní ľudia veľmi dobre vedia, že nešťastných ľudí ľahko pritiahnú ku každej forme zotročenia a že v konečnom dôsledku môžu na nich zarobiť obrovské peniaze. Najľahšie sa zarába na ľudskom nešťastí. Nešťastný človek si kúpi doslova všetko: alkohol, drogy, cigarety, pornografiu, prostitúciu... A dokonca aj otravu, akou je antikoncepcia, nazve „liekom“, len aby zabudol, že sám sebe strašne ubližuje...

Ak je šťastie plodom lásky, potom nezávisí od toho, na ktorom mieste a v akom dejinnom období prebieha náš život. Závisí však od stupňa zrelosti navzájom sa stretávajúcich ľudí. Máme svedectvá o krásnych stretnutiach ľudí, ktorí museli žiť v krutých podmienkach koncentračných táborov či gulagov. Na druhej strane primitívne stretnutia sa často uskutočňujú v luxusných vilách či medzi ľuďmi, pokladaných za morálne „autority“.

Nijaký človek sa vlastnou silou nemôže naučiť stretávať sa s inými na základe lásky a tak, že to neomylné povedie k šťastiu. Nik z nás totiž nie je láska. Len Boh je láska a len on má v sebe radosť. My môžeme mať jedine účasť na jeho radosť – a to len v takej miere, v akej máme účasť na jeho

Stačí siahnuť po chutnom jedle alebo sa nechať nežne objať. Radosť sa však nedá dosiahnuť priamo. Je dôsledkom života založeného na láske, pravde a zodpovednosti. Niet radosti bez lásky. Tretí rozdiel spočíva v tom, že radosť je trvalá, kým rozkoš sa rýchlo vytráca, pričom niekedy vedie k tragédii. Názorným príkladom tejto pravdy sú ľudia, ktorí pre chvíľu rozkoše porušujú manželskú príslahu alebo upadajú do ťažkej, nevyliciteľnej choroby. Radosť však nestrácame dokonca ani vtedy, keď sa musíme boriť s veľkými problémami – samozrejme pod podmienkou, že stále milujeme. Štvrtý rozdiel vyplýva zo skutočnosti, že hľadanie rozkoše ničí naše túžby a aspirácie, lebo vedie k hriechu, závislosti a ku sklamaniam, kým radosť posilňuje slobodu. Radostný človek dokáže chrániť a uskutočňovať svoje najkrajšie ideály a sny.

Vyhľadávanie rozkoší často vedie k veľmi nepríjemným následkom. Práve preto ten, kto vyhľadáva rozkoš namiesto radosti, upadá do zúfalstva. Dráma sa začína vtedy, keď človek netúži už po ničom inom, len po uspokojení nejakých svojich telesných potrieb alebo po zlepšení nálady za každú cenu. Spočiatku si taký človek svoje zúfalstvo

láske. Jediným priestorom na šťastné stretávanie sa so sebou samým a s iným človekom nie je nejaké výnimočne krásne miesto či nejaký výnimočne vhodný čas, ale zotrvávanie v Bohu a v jeho láske. Nie je náhoda, že najsilnejšie a najdojemnejšie vzťahy vytvárajú najväčší Boží priatelia.

3. Šťastie manželov

Ak teda šťastie nezávisí od miesta alebo času, ale od lásky, tak najväčšie šťastie vyplýva z najsilnejších vzťahov. Príkladom neobyčajne silných vzťahov medzi ľuďmi je manželská a rodičovská láska. Samotná telesná blízkosť však nezaručuje šťastie automaticky. Blízke vzťahy totiž najviac overujú kvalitu lásky, ktorá nás spája. Preto je relatívne ľahké tešiť sa z niekoho, s kým sa stretávame len na sviatky, a to aj vtedy, ak nás nespája zrelá láska. Príkladom toho je randenie zamilovaných, ktorí ešte nevedia milovať a ktorí si nepokojnú žiarlivosť zamieňajú s pokojnou clivotou. Najviac šťastia dáva situácia, keď niekto, kto zrelo miluje, stretáva ľudí, ktorí milujú rovnako zrelo. Avšak vtedy, keď sa človek spája s niekým, kto nemiluje, život sa pre neho môže stať peklom na zemi. Nevie, či niekto bude v pekle po smrti, ale viem, v časnosti mnoho ľudí prežíva takýto druh pekla.

Nie je náhoda, že najčastejšie si peklo na zemi spôsobujú príbuzní alebo manželka. Nič totiž tak nepoteší, ako dobré vzťahy s najbližšími – ale tiež nič neraní tak bolestne ako konflikty s rodičom, s manželom/manželkou či s vlastným dieťaťom. Nešťastie v rodine sa nezačína až vtedy, keď ktosi bije či ponižuje svojich blízkych. Násilie sa začína už vtedy, keď niekto prestane milovať, keď ráno ľahostajne obchádza najbližších, keď im neposkytuje čo najčastejšie nové prejavy pozornosti, starostlivosti, nežnosti. Muž a žena si pri prijímaní sviatosti manželstva sľubujú, že sa celý život budú milovať a ctiť sa navzájom. A že budú milovať aj ctiť svoje deti, a nie že im len nebudú ubližovať či týrať ich.

Šťastie nezávisí od stupňa telesnej blízkosti, ale od sily a zrelosti prejavovanej lásky. Jedni ľudia sú si blízko, aby si ubližovali, iní sa zas stretávajú výlučne preto, aby spolu rástli vo svätosti. Práve preto sa ľudia v niektorých rodinách cítia ako v nebi, kým v iných sa im rodinný život javí ako slzavé údolie. Prameňom mojej nesmiernej radosti je úprimné priateľstvo so šťastnými rodinami. O takých rodinách píšem príbehy, pretože nenachádzam lepšiu formu na opísanie ich šťast-

fot. archiv MSF

tia a mojej radosti z existencie tých, ktorí plnia Božie zámery. Ľudia z nešťastných rodín čítajú tieto príbehy s dojatím – niekedy dokonca opakovane desiatky ráz –, ale obvykle sú presvedčení, že je to len literárna fikcia. Avšak tí, ktorí žijú v šťastných domácnostiach, majú istotu, že opisujem pravdivé postavy. Rovnakú, ako sú si istí, že existuje vzduch, ktorý dýchajú.

To nie je náhoda, že Boh sa „pchá“ do najintímnejšieho spojenia medzi mužom a ženou. Vie, že vlastnou (a ako obmedzenou!) silou a múdrosťou môžeme vymyslieť vzťahy podobné jedine tým, ktoré nám ponúkajú populárne telenovely a ktoré vedú k ubližovaniu a sklamaniu. Bezohľadní alebo nešťastní ľudia s tvrdosťou maniaka nám budú stále ponúkať značne menšiu „lásku“ – to jest „lásku“ nevernú, neplodnú a nezodpovednú. No Boh manželom ponúka lásku vernú a nerozlučnú, ktorá prináša prekvapujúcu radosť. Takouto neobyčajnou lás- ▷

Na začiatku tretieho tisícročia sa človek vzdáľuje od šťastia na dosiaľ nevídanú mieru – nielen z dôvodu vlastnej slabosti a naivity, ale aj preto, že sa stáva obeťou bezohľadnosti niektorých ľudí a spoločností.

fot. archiv NŠI

kou môže milovať len ten, kto je blízko pri Bohu-láske. Nik z nás nie je schopný uskutočňovať Božie zámery vlastnou mocou alebo oddelene od ich Autora.

Nie každý zväzok medzi ženou a mužom je cestou k šťastiu. Cestou k radosti je jedine taký zväzok, aký odporúča sám Boh – sviatosť manželstva postavená na láske s najvyššou pečatou kvality. Boh nám nikdy neodporúča niečo menšie! Tam, kde je láska s pečatou kvality, tam sa objavuje aj radosť s pečatou kvality. Keď manželia milujú a cítia sa milovaní Božou láskou, vtedy im takmer všetko spôsobuje radosť a každodenné povinnosti sa pre nich nestávajú ničím nepríjemným. Práca v domácnosti, výchova detí, zamestnanie – to všetko chápú ako radostné privilégiu, ako ďalšiu príležitosť dokazovať lásku a s vdácnosťou ju prijímať. Toho, kto miluje, nič netrápi. Počas stretnutia s mládežou na krakovských Bloniach (27. mája 2006) Benedikt XVI. hovoril práve o túžbe po šťastí v rodine: „V srdci každého človeka je túžba po domove, v ktorom by láska bola každodenným chlebom. Je to túžba po domove, ktorý naplní hrdosťou, za ktorý sa netreba hanbiť a zhorienisko ktorého nikdy nebude treba oplakávať. Táto túžba nie je ničím iným ako túžbou po plnom, šťastnom, vydarenom živote.“

V súčasnosti sa veľa hovorí o kríze manželstva. Avšak krízu neprežíva manželstvo, pretože nik z nás nevymyslí nádhornejšie

Šťastie sa nerodí ani mimo, ani v človekovi. Je plodom lásky, ktorá sa objavuje a uskutočňuje cez stretnutia.

puto ako manželskú a rodičovskú lásku vo verzii, v akej ju odporúča Boh. Krízu prežívajú len jednotliví ľudia, ktorí sa rozhodujú pre uzavretie manželstva napriek tomu, že ešte nedorástli k vernej a obetavej láske. Je to podobne ako s cestami. Stavanie konkrétnych ciest je výborný nápad, pretože cesty nás vedú k ľuďom a uľahčujú nám stretávanie sa s tými, ktorých milujeme. Neexistujú patologické cesty. Patologickí môžu byť len používatelia ciest. Vtedy sa cesty stávajú nebezpečné pre chodcov. Avšak to nie je problém ciest, ale ľudí. Analogicky to platí v manželstve. Ak manželský zväzok uzatvárajú ľudia zrelí a šťastní, tak spolu sa stávajú ešte šťastnejšími. Ak však manželstvo uzatvárajú ľudia nezrelí a nešťastní, ich zväzok sa stane zdrojom ešte väčšieho utrpenia.

Preto šťastie manželov a rodičov ohrozuje každá forma spolužitia, ktorá

nie je založená na láske. Dnešné médiá, ale aj vládnuce kultúrne trendy nás zavádzajú naivnými pohľadmi na život. Niektorí ľudia došli k takému nezmyslu, že si deklarujú „lásku“, ale zároveň tvrdia, že ostávajú vo „voľnom“ zväzku. V klamaní seba samých im dokonca neprekáža ani to, že používajú pojmy, ktoré si vnútorné odporujú a ktoré by ich diskvalifikovali na každej skúške. Veď je to to isté, ako keby vyhlasovali, že pijú suchú vodu alebo jazdia na štvorcových kolesách... V subjektívnych vyhláseniach naivných ľudí je možná každá absurdnosť – aj tá najväčšia, teda tvrdenie, že láska je zväzok, ktorý neviaže, a že sa možno rozvieť, a pritom ostať „priateľmi“. Cirkev neuznáva rozvody nie preto, že chce niekomu prekážať pri hľadaní „nového šťastia“ s novým človekom, ale preto, že berie vážne človeka, ktorý zložil manželský sľub. Cirkev nemôže nikoho klamať, že možno zrelo milovať a byť šťastným vtedy, keď niekto porušuje predošlú, vedome a dobrovoľne zloženú prisahu lásky. Láska je najsilnejší zväzok, aký vo vesmíre existuje. Je to zväzok silnejší ako ľudská slabosť, dokonca aj ako smrť, lebo smrť je len dočasná, ale láska je večná.

Šťastie manželstiev a rodín dramaticky ohrozuje všade sa šíriaca kultúra smrti, lebo šťastné manželstvá a pevné rodiny sú jej priamym popretím. Veľkým ohrozením je aj zamieňanie si lásky s ničím, čo láskou nie je – konkrétne s pohlavným životom odtrhnutým od lásky, so zamilovaním a pocitom, s toleranciou a akceptáciou. Stojí za to všimnúť si, že vo Svätom písme sa vôbec nenachádzajú slová tolerancia a akceptácia, pretože Biblia ukazuje výlučne realistickú cestu k šťastiu. A tou cestou je láska a pravda – čiže pravdivá láska. Radikálnym ohrozením šťastia vo vzťahoch medzi ľuďmi je krádež manželstva, čiže svätokrádež. Jedná sa tu o krádež posvätného vzťahu, akým je v Božích zámeroch manželstvo, a jeho nahradzovanie egoizmom vo dvojici alebo panovaním jednej strany nad druhou. Krádež manželstva sa deje zakaždým, keď niekto – podvodom, klamstvom, pretváraním alebo vzbudzovaním ľútosťi vedie druhého človeka k zloženiu manželského sľubu, ale sám nechce alebo nie je schopný túto prisahu dodržať. Na krádeži sa nedá postaviť šťastie. Tým menej na krádeži niečieho prisahy lásky.

(Pokračovanie nabadúce.)

P. Marek Dziewiecki ■